

Młynkowo_1
Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	szamotulski	
Gmina	Duszniki	DU_ML_001
Miejscowość	Młynkowo	DU_ML_001

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	2.05.2013 r.	Miejsce wykonania	Dom informatorki
Czas trwania	1 h 30 min	Forma i wielkość	Plik audio WVA, brak danych
Przeprowadzający	T.P.	Komentarz	

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
DU_ML_001	K	67 l.	Przewodnicząca Zespołu „Podrzewianka”	Była przewodnicząca KGW, była członkini Zespołu „Duszniczanka”

Informacje etnograficzne	
<i>Tematyka</i>	<i>Pozyskane informacje (ew. cytaty)</i>
I. Toponomastyka i etnonimy	
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	<p>Nazwa wsi pochodzi chyba od tego, że były we wsi wiatraki i one miały zboże. Wieś ma ok. 160 osób, w przeważającej mierze są tu gospodarstwa rolne, choć w wielu nie ma młodych następców.</p> <p>Większość ludzi mieszka we wsi z pokolenia na pokolenie. Był we wsi dwór, park. Dwór został rozebrany, zanim ona przybyła. Pozostały tylko ślady po fundamentach.</p>
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstw)	Czworaki (domy folwarczne), Na Wiatraku (tam, gdzie stał wiatrak), Kąty, Biedrusko, Na Parelach/Parcelach, Bilawy/Bielawy.
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	Na Górcie, Zdrojek.
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i głązów narzutowych)	Brak informacji.
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.
Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.
II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe	
Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych	Brak informacji.

Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne		
1.	św. Andrzeja (Andrzejki)/św. Katarzyny (Katarzynki)	Nie obchodzą Andrzejek w domu, znają zwyczaj lania wosku, ale to wszystko związane jest ze szkołą. Mieli dyskotekę w szkole.
2.	św. Marcina/11 listopada	Należą do parafii św. Jadwigi we Wilczynie, jest święto.
3.	Adwent	Przygotowanie do świąt Bożego Narodzenia, roraty.
4.	św. Mikołaja (Mikołajki)	Mikołaj zostawia prezenty dla dzieci w butach, przede wszystkim słodycze.
5.	Wigilia	<p>Choinka żywa. Teraz ubierane są w jej domu dwie choinki i żywa, i sztuczna. Sztuczną ubiera trochę wcześniej (bo przecież nie obleci), ale żywa musi być ubierana w dzień wigilijny. Zawsze tak było w przeszłości. „tylko we wigilię”</p> <p>Z potraw:</p> <ul style="list-style-type: none"> - barszcz czerwony z uszkami. <p>Niektórzy we wsi gotują zupę rybną tzw. „rybionkę” (informatorka tej zupy nie gotuje, gdyż nie lubią tej zupy, ale jej rodzice ją gotowali).</p> <ul style="list-style-type: none"> - karp pieczony, - śledzie, ziemniaki - kluski z makiem – makiełki (to już musi być obowiązkowo) - kompot ze suszu - pierogi z kapustą i grzybami. - sos z grzybów leśnych <p>Ciasta: makowiec zawijany, pierniki, sernik, drobne ciastka.</p> <p>Prezenty przynosi zawsze Gwiazdor pod choinkę i nikt nie wie kiedy to ma miejsca. Dzieci śpiewały piosenki i mówiły wierszyki by dostać prezenty. Opłatkiem obdziela mąż (jako głowa rodziny, dawniej robił to ojciec). Przed podzieleniem się opłatkiem zmagawano modlitwę. Istnieje zwyczaj śpiewania kolęd. Po kolacji idziemy (o 24.00) na Pasterkę do kościoła we</p>

		<p>Wilczynie.</p> <p>Od wigilii do trzech Króli pamięta, że przepowiadano pogodę, każdy dzień to kolejny miesiąc roku. Nadal jeszcze patrzy na pogodę, ale to się nie zgadza, wszystko się poprzestawiało z tą pogodą.</p>
6.	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	<p>Jak dzieci były małe święta spędzano w domu.</p> <p>Teraz odwiedzają się rodzinnie.</p>
7.	Sylwester/Nowy Rok	<p>Chodzono na zabawy, na tzw. wieczorki, albo jak to dawniej mówiono „rumle” albo „rumelki” (nie zabawy a właśnie tak mówiono). Bawiono się w świetlicy, we wsi. Przyjeżdżał pan z Dusznik i grał na akordeonie. I to starczyło, aby się dobrze bawić. Zawsze się coś upiekło. Przygotowało do jedzenia. Zabawy takie odbywały się również poza okresem karnawału, od maja, przez całe lato.</p> <p>Sylwestra też obchodzono, składano życzenia;</p> <p>Dawniej wynoszono furtki, bramy, a teraz już tego nie ma, ale u córki w Otorowie nadal jest to w dość żywy sposób praktykowane (wynoszą bramy i furtki).</p>
8.	Trzech Króli	<p>W Trzech Króli uczestniczy się we mszy. Z kościoła przynosi poświęconą krede, którą pisze się napis na drzwiach (K+M+B i inicjały Nowego Roku).</p>
9.	Kolędnicy	<p>W latach 70.-80. XX wieku to pamięta, że jeszcze kolędnicy chodzili w drugi dzień świąt. Obecnie przyjeżdża od kilku lat pan z Bytnia z 2-3 dzieci (ojciec, syn i wnuk).</p>
10.	MB Gromnicznej	<p>Zazwyczaj idą do kościoła poświęcić gromnice. Zapalona gromnica miała chronić „od pioruna”, a także chorym i konającym.</p>
11.	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	<p>W Tłusty Czwartek piecze do dziś obowiązkowo pączki.</p> <p>Na ostatki odbywała się zabawa. Gdy przybyła do Młynkowa to co roku odbywało się darcie pierza, to było coś wspaniałego.</p>

		<p>Chyba od czasu tych spotkań. Przybyła bowiem do wsi jako młoda dziewczyna, a na tych spotkaniach się śpiewało, a nie było miejsca aby plotkować. Chyba w związku z tym (z tymi spotkaniami) polubiła te piosenki ludowe. Jeszcze chyba z 15-20 lat do tyłu, to się odbywało. Dopóki chowano gęsi, to wszystko. Na koniec był tzw. „pępek”, oj wiele razy chłopcy wpuszczali wróble, to dopiero robił się bałagan [całe pierze w górę i one całe były białe], śmiechu było co nie miara. Bardzo hucznie dawniej obchodzony był dzień Kobiet, dzień Dziecka. Zawsze można było jakieś prezenty zdobyć. Bardzo szybkie uczenie się ma chyba z tego, że pochodzi z muzykującej rodziny. Tata grał na akordeonie, mąż gra akordeonie oraz syn również gra. Bardzo łatwo jej piosenki wpadają do ucha.</p> <p>W zespole podtrzymują tę tradycję, że wszyscy członkowie zespołu wspólnie jedzą paczki. W karnawale biorą udział w zabawach „wyjazdowych” lub organizowane są zabawy na miejscu w Dusznikach. Przyjeżdżają koleżanki z innych zaprzyjaźnionych zespołów śpiewaczych.</p>
12.	Topienie Marzanny	Topienie Marzanny kultywuje szkoła, we wsi tego zwyczaju nie ma i nie było.
13.	Środa Popielcowa	Zachowują post (bezmięsne jedzenie), msza w kościele podczas, której ksiądz popiołem sypie głowy. Jeszcze Zawieszano woreczki z popiołem nauczycielom na spinaczu (jeszcze w latach 70. XX wieku).
14.	Śródpoście	Utrzymują post.
15.	Niedziela Palmowa	Chodzą z palmą do kościoła. Palmy robią z bazi i bukszpanu.
16.	Triduum Paschalne	Wybierają się do kościoła. Święconka w Wielką Sobotę, do koszyczka wkłada wszystko co się spożywa w święto: sól, chrzan, pieprz, jajko, masło, mała babeczkę, kawałek szynki, kiełbasy, „ <i>musi być dobrze ugotowane</i> ”. Przygotowuje jaja

		malowane w łupinach czerwonej cebuli, także zwykłej; robi baranka z masła we foremce.
17.	Wielkanoc (święcenie koszyczka)/Niedziela Wielkanocna	<p>Niedzielę Wielkanocną rozpoczynają od mszy. Po powrocie, przed śniadaniem dzielą się jajkiem ze święconki - rozpoczyna najstarszy członek rodziny. Na śniadanie wykładają zawartość koszyczka. Przyrządza dodatkowe potrawy: ryby w galaretach, żurek, kiełbasę, sałatki, rolady.</p> <p>Przede wszystkim jajka w każdej postaci, baranki z masła, kiełbaska biała</p> <p>Sernik i babki różnego rodzaju; nie robi mazurków;</p> <p>Święcenie pokarmów w świetlicy.</p>
18.	Poniedziałek Wielkanocny	<p>W Poniedziałek Wielkanocny istnieje zwyczaj polewania wodą, mimo upływu lat, nadal bardzo solidny. Gdy dzieci informatorki były małe (lata 80 XX w.) w ogrodzie pochowane były gniazdka ze słodyczami, których dzieci szukały po śniadaniu.</p> <p>Chodziły „siwki” ale nie tu. W Wilczynie, diabeł smażył i brudził wszystkich. Ze 20 lat już tego zwyczaju nie ma. Jak byli w Wilczynie to i do Młynkowa przyszli.</p>
19.	Zielone Świątki	Był zwyczaj majenia domów tatarakiem, jeszcze w latach 70. XX wieku. Tatarak rósł przy drodze na Sędziny. Teraz już tego nie ma. Szkoda.
20.	Boże Ciało	<p>Po procesji, która przechodzi przez Wilczynę tego dnia, łamie się brzoźki z przystrojenia ołtarzy na ulicach i „<i>utyka się na pola</i>” - dla urodzaju. Niby odpędzają choroby, na pola. W niedzielę po Bożym Ciele odbywa się procesja, co roku w innej wsi parafii. Na zakończenie oktawy Bożego Ciała nosi się do święcenia wianki.</p>
21.	św. Jana	W domu nie obchodzą i nie obchodzili w przeszłości. Planują w tym roku jako zespół „Duszniczanka” wraz z GOK-iem z Dusznik zorganizować imprezę na Noc Kupały, m.in. będą

		śpiewać piosenki o miłości. GOK organizuje taką imprezę w Pniewach, informatorka miała okazję uczestniczyć.
22.	MB Zielnej	W MB Zielnej tradycyjnie w kościele święci się zboża i bukiety. Poświęcone kłosa zostawia się za „ <i>świętym obrazem</i> ” żeby przetrwały do następnego roku. Miało to zapewnić urodzaj.
23.	MB Siewnej	Świeci się zboża w kościele, przynoszą woreczki ze zbożem i swoim chłopom daje do siewu, głównie pszenicę.
24.	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	Halloween – nowa tradycja, dzieci biegają po wsi z dyniami. Należy zadbać o czyszczenie grobów, kwiaty i znicze, Msza św., wypominki za dusze zmarłych.
25.	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne (cykliczne) istotne dla informatora	Brak informacji.
Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe		
1.	Narodziny i chrzest	<p>Informatorka nie pamięta żadnych specjalnych zwyczajów czy przygotowań.</p> <p>Chodziła do wywodu (1967, 1968, gdy rodziła swoje dzieci). Boczny wejściem wchodziła do kościoła, ze świecą, ksiądz prowadził ją do ołtarza, modlił się i święcił. I po tym kobieta mogła chodzić do kościoła i wrócić do dziecka. Nie wie czemu taki był zwyczaj, bardzo ją zaciekawił fakt, dlaczego tego zaprzestano i np. dlaczego teraz tego nie ma (jest członkiem Rady Parafialnej, postanowiła się księdza o to zapytać). Może to było podziękowanie za urodzenie dziecka? Dawniej dziecko było szybko ochrzczone.</p> <p>Dawniej kobieta w ciąży była narażona na „uroki” ... były to takie plotki babskie, zabobony ... Była taka kobieta w Młynkowie, na którą mówili że to taka ciota (a kobieta była taka uczynna i według informatorki niesłusznie ją posądzano o jakieś złe zamiary). Mówili, że ciota idzie. A to takie</p>

		<p>zabobony.</p> <p>Wierzono także, że „czarcie żebro” gotowali, aby ból głowy przeszedł, gdy dziecko miało wysypkę, też pomagało. A przecież czarcie żebro to przecież nic wymyślnego, po prostu dobre zioło.</p>
2.	Ślub i wesele	<p>„Portalem” (dawniej dzień przed weselem) był swego rodzaju wieczorem kawalerskim i panieńskim razem. Przychodzili wszyscy którzy chcieli, tłukli butelki na szczęście, dla gości musiał być zapewniony poczęstunek. Teraz robi się to na tydzień przed weselem (od ok. 10 lat, czyli mniej więcej od początku XXI w.), najczęściej w domu panny młodej. Wesele teraz urządzone jest w wynajętej sali, kiedyś odbywało się w domu panny młodej.</p> <p>Malowanie domu przed weselem i po, wynoszenie sprzętów (makabra). Podczas wesela prowadzone są zabawy – oczepiny, czasem jeszcze „dziady”. Dawniej to było powszechne.</p>
3.	Śmierć i pogrzeb	<p>Zmarły leżał w domu aż do dnia pogrzebu przez trzy, cztery dni. W te dni sąsiedzi i znajomi schodzili się co wieczór na odmawianie modlitwy, przede wszystkim odmawiano różaniec. I tak jest do dziś. Po pogrzebie w domu zmarłego odbywała się stypa. Obecnie nie ma już odprowadzania zmarłego z domu do kościoła i na cmentarz. Przez pewien okres był zwyczaj, że do domu przyjeżdżał ksiądz i odprowadzał zmarłego do krzyża. Teraz ciało pozostaje do dnia pogrzebu w chłodni, w Szamotułach i w dniu pogrzebu zmarły przywożony jest do kościoła, gdzie odmawiana jest Msza św. pogrzebowa.</p>
4.	Inne zjawiska	Brak informacji.
Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa		<p>Jako jedyna ze wsi należy do zespołu Duszniczanka, 4 km ma na próby. Ale nie jest je za ciężko. Co czwartki z wielką ochotą udaje się na próby zespołu.</p> <p>Oprócz Duszniczanek w gminie w Niewierzu istnieje zespół ludowy „Niewierzanka”, gdzie na akordeonie gra Janusz</p>

	<p>Starosta; w Podrzewiu - „Podrzewianka”, w Chełminku - „Radość”.</p> <p>W domu grają na akordeonie: mąż i syn.</p> <p>Była członkini zespołu „Duszniczanka” – pani Krystyna Beszterda – napisała hymn festiwalowy szamotulskiej ziemi, a także wiele innych piosenek. (chyba ta druga z Młynkowa).</p>
<p>Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy</p>	<p>Różne zupy, fasolówka, szczawiowa, pomidorowa</p> <p>Kulanki z korbola i zupa karbolowa (z dyni), czernina, placki ziemniaczane, pyry z gzikiem (mówi „gzika”) + ziemniaki w mundurkach; polewki na maślanec, śledzie, gołąbki; na worki się gotowało (dawniej w domu); kawa zbożowa (na cały dzień się gotowało i było co pić – całe wiadro).</p>
<p>III. Tradycje rękodzielnicze</p>	
<p>Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych</p>	<p>Brak informacji.</p>
<p>IV. Przejawy religijności tradycyjnej</p>	
<p>1. Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok fundacji, fundatorzy)</p>	<p>Jest krzyż przy drodze prowadzącej z Wilczyny. Na majowe ludzie zbierają się w świetlicy. W niej też odmawiany jest w październiku różaniec.</p>
<p>2. Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródelka)</p>	<p>Brak informacji.</p>
<p>3. Święte figury, obrazy, rzeźby</p>	<p>Brak informacji.</p>
<p>4. Miejsca kultu religijnego</p>	<p>Brak informacji.</p>
<p>5. Lokalne tradycje pielgrzymowania</p>	<p>Nie występują.</p>

6.	Lokalne odpusty	W organizowany jest odpust na św. Marcina – 11 listopada, ze względu wezwanie lokalnej parafii. Rogale, stragany ; odpust we Wilczynie – 15 października – św. Jadwigi.
----	-----------------	---

V. Lokalne uroczystości i obchody świąteczne

1.	Dożynki	<p>Obchodzone w ostatni tydzień sierpnia lub pierwszy września. Najpierw celebrowana jest msza święta, poświęcenie wieńców, każda wieś ma swój wieniec na dożynkach gminnych. Potem następuje „obśpiewanie i obtańczenie” wieńców, śpiewają przyśpiewki. W ubiegłym roku były dożynki w Młynkowie. Są także dożynki parafialne. Chociaż są to raczej dożynki parafialno-gminne. Jeden jest duży wieniec (jak która wieś chce, to robi również swój wieniec) i pieczony jest duży chleb. Zapraszane są zespoły z innych wsi. Całe obrzędy przygotowuje i prowadzi p. Jerzy Foltyn z Szamotuł. Już mają zamówienie na dożynki (4-5 imprez). Jest to możliwość zarobienia pieniędzy.</p> <p>Pamiętają, jak im pomagała babcia Foltynowa to również była bardzo wymagająca dla innych, ale nie od siebie. Dzięki niej mogły zdobywać nagrody na różnych festiwalach.</p>
2.	Dni gminy/wsi	Turnieju wsi nie ma.
3.	Lokalne festyny	<p>Kiedyś były „Dni Chóru Halka” – obecnie nie obchodzone.</p> <p>Od 1992 roku Duszniczanka jest współorganizatorem, jedyne o takim charakterze w regionie Wielkopolskiego Przeglądu Pieśni Ludowej Kół Gospodyń Wiejskich, w tym roku przypadnie 22-ga edycja.</p>
4.	Inne (np. organizowane przez szkoły, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	Dzień Kobiet – już raczej tego nie ma. Dzień Dziecka organizuje sołtys obecnie. Organizowana jest impreza, na którą albo jeżdżą w odwiedziny do innych zaprzyjaźnionych zespołów śpiewaczych albo członkinie tych zespołów je odwiedzają.